

Tule az isten

Valamikor a világ kezdetén nem voltak növények, fák, nem volt semmi ennyivaló, csupán a pusztá föld. Akkor jött Tule kezében az ehető növények magvaival, a gabonanövényekkel és

az összes gyümölcsfával.

Szertesztét szórta a magokat mindenfelé a földre.

Aztán fogta a dobját és

felrepült vele az ég közepére. Akkor ott játszani kezdett a dobján és a magvak mind kicsíráztak, majd kisarjadtak a száruk és a levelek.

Élt akkoriban egy öregasszony egy kicsi kunyhóban. Jamgyökeret ültetett, amely aztán bőségesen termett. A gyökér olyan ízletes volt, hogy az emberek messzi földről is eljöttek, hogy megkóstolhassák. Az asszony megtisztította a gyökeret, alaposan megfőzte és sorra felszolgált vendégeinek. De jaj, ahogy ezt a kitűnő jamgyökeret megették, a vendégek legott rettenően megszomjaztak és inni kértek. Erre az öregasszony azt válaszolta, hogy a háza nem fogadó. A vendégek azonban nem tágítottak, mire az asszony fogott egy kést és egyszerűen átvágta a vendég nyakát.

Amikor Tule hírért vette ennek a gyilkolódzó öregasszonynak, elhatározta, hogy személyesen vizsgálja ki a dolgot. Elővigyázatosságból magával vitt egy vízzel teli ivótököt a tarisznyájában. Aztán vágott magának egy nádszálat és azt is magával vitte. Azzal útnak indult, s végül megérkezett az öregasszony házához. Azt mondta neki, hogy hallotta a főztjének hírért, és szeretné megkóstolni azt a híres-neves jamételt.

Az asszony ment és megfőzte neki, Tule pedig jóízűen megette. Alig-hogy befejezte, megszomjazott, mire fogta a nádszálat, beletette az ivótökbe, és kiszívta a vizet. Ezután ismét megéhezett, ezért megkérte az asszonyt, hogy főzzön neki még egy adagot. Az asszony úgy is tett, de Tulénak még ez sem volt elég. Erre az asszony megmérgeződött, fogta a kését, és elindult Tule felé, hogy darabokra vágja.

Ekkor Tule az árok felé menekült, de az öregasszony így szól: – Arra nem mehetsz, az a trágya útja.

Tule azonban pontosan tudta, hogy hová megy, így nyugodtan folytatta az útját és egy hatalmas csuporba ért, amely vízzel volt tele. Tule beleugrott és a csuprot eltörte. Erre a víz mind szétfolyt az egész földön.

Így ismerték meg az emberek a vizet.

FEKETE-AFRIKAI 3 MESÉK

[Közép-Afrika, Kongó vidék, azande (Jan Knappert, *Myths and Legends of the Congo*, HEB 1971)]

A babuin és a teknős

Egyszer, egy szép napon a babuin és a teknős barátságot kötött. Mindketten elhatározták, hogy megházasodnak, és meghívják egymást a lagziba. Midőn

a babuin ülte nászát, megérkezett a teknős a lagziba, és a babuin azt
4 mondta neki, hogy ő is üljön föl a fára.

– Merthogy ez így illik a babuinok földjén. Nagy udvariatlanság a földön hasalva enni – mondta a babuin szigorúan. A teknős persze nem tudott sokáig ülve maradni, mert valahányszor ételhez akart jutni, mindig hasra esett, a babuinok meg kinevették. Miután a babuinok így minden finomságot fölfaltak, a teknős éhen maradt. Ám végül majd elégtételt kap, mert a babuinoknak négykézláb kell járniuk.

Midőn elérkezett a teknős menyegzőjének ideje, ő is meghívta a babuint. – De ne feledd – mondta neki –, csak tiszta kézzel jöhetsz, mert az sértő, ha koszos kézzel ülsz le vacsorázni.

Mielőtt a babuin megérkezett, a teknős a száraz fűvet meg az összes bokrot felégette a háza körül. A babuin ugyan alaposan megmosta a kezét, ám amikor megérkezett, át kellett mennie a felperzselt fűvön, és így a keze meg a lába bepiszkolódott. A teknős ezzel küldte vissza: – Nem megmondtam, hogy tiszta kézzel gyere? Menj szépen vissza a folyóhoz, és moss kezet.

Miután a babuin újból alaposan megmosta a kezét, visszatért, és akkor megint csak át kellett mennie azon a felperzselt, kormos fűvön. Erre a teknős másodszor is visszaküldte, majd harmadszor is, egészen addig, míg a jobbnál jobb falatokat a rokonaival meg nem ette.

A teknős mindenkinél bölcsebb, mert az élete mindenkiénél hosszabb.

A nyúl és a manguszta

Egy nap a nyúl és a manguszta barátságot kötött. Elhatározták, hogy ezentúl együtt vadásznak. El is indultak, és találtak néhány gyöngytyúkot. Akkor a nyúl így szólt:

– Ezt bízd csak rám. – Aztán csapdát állított és a gyöngytyúkot elfogta. Hazavitték. Otthon tüzet gyújtottak. A nyúl azt mondta: 5

– Én fogtam meg a madarat, te most süsd meg, és majd együtt megesszük.

Azzal lefeküdt aludni. Eközben a manguszta megsütötte a tyúkot, és mivel oly fenséges volt az illata, nem tudott neki ellenállni, és mind megette. De megette az összes tojást is. Ezután a gyöngytyúk tollait a tűzre vetette, és lefeküdt. A nyúl hamarosan felébredt az égő toll bűzére. Nyomban felpattant, és felrázta a mangusztát, majd megkérdezte: – Te meg mit csináltál?

Mire a manguszta így válaszolt: – A tűzre tettem a madarat, és nézd, az egész elégett. – Azzal a manguszta, mivel a hasa tele volt, ismét álomba szenderült. Ám a nyúl rájött a fufangra. Kiment a házból, majd banánlevelekkel tért vissza, amelyeket óvatosan az alvó manguszta fejére tett. Aztán fogott egy korbácsot, és jól elverte, majd ismét kiment, és otthagya a nyűszítő, jajgató mangusztát. Amikor egy kis idő múlva visszatért, a manguszta még mindig jajveszékelt. A nyúl színlelt szájalommal megkérdezte: – Mi történt veled?

A manguszta így válaszolt: –Jaj, valaki megkorbácsolt, jaj, jaj!

Hamarosan a manguszta talált magához illő asszonyt, és feleségül vette. A lagziba a nyúl is hivatalos volt. A vigalom kellős közepén a manguszta fogott egy furulyát és eljátszott rajta egy dallamot, ami ezt jelentette:

– A gyöngytyúkot mind a tűzre tettem. – Ám ennek a valódi értelme az volt: – Az egész gyöngytyúkot megettem.

Erre a nyúl fogott egy dobot és ezt dobolta:

– A banánlevéllel jól megkötöztem, és elvertem a jól megedzett bőrrel. – Na ez a csúfság a mangusztát felbőszítette. Nyomban nekiesett a nyúlnak, és a küzdelem hevében összevissza hemperegtek a földön. A manguszta leharapta a nyúl kicsi fülét, a nyúl meg leharapta a manguszta szép, hosszú fülét. Így végződött a viszályuk. Mindketten megtartották a másik leharapott fülét, és saját fejükre tették. Ezért van az, hogy a manguszta füle kicsi, a nyúlé meg gyönyörű hosszú. Ebből is jól látható, miként fordítja fel a világot a viszálykodás.

[Kelet-Afrika, szuahéli mesék (Jan Knappert, *Myths and Legends of the Swahili*, HEB 1970)]

(Fordította: Somló Ágnes)